

**АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ
ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ**

Сучасні трансформаційні процеси у світовій економіці супроводжуються посиленням нестабільності глобального середовища, зростанням рівня невизначеності та виникненням нових ризиків для функціонування підприємств. Економічні кризи, геополітичні конфлікти, інфляційні процеси, порушення міжнародних логістичних ланцюгів, енергетичні дисбаланси та прискорення цифрової трансформації формують принципово нові умови господарювання. У таких умовах традиційні підходи до управління підприємствами втрачають ефективність, а забезпечення стабільності функціонування бізнесу потребує впровадження комплексних механізмів антикризового управління ризиками. Саме тому антикризове управління стає не лише інструментом реагування на кризові явища, але й важливим стратегічним елементом забезпечення сталого розвитку підприємств у довгостроковій перспективі.

Сталий розвиток підприємства передбачає досягнення збалансованого економічного зростання, здатність адаптуватися до змін ринкового середовища, підтримувати конкурентоспроможність та забезпечувати ефективне використання ресурсів. Водночас досягнення зазначених цілей у сучасних умовах неможливе без ефективного управління ризиками. Підприємства постійно стикаються із фінансовими, інвестиційними, виробничими, інноваційними, інформаційними та кадровими ризиками, які можуть суттєво впливати на результати їх діяльності. У зв'язку з цим антикризове управління повинно базуватися на системному підході до виявлення потенційних загроз, оцінювання їх впливу та розроблення превентивних механізмів реагування. Сучасне антикризове управління має бути орієнтоване не лише на подолання наслідків кризових ситуацій, але й на формування адаптивної системи управління підприємством [1]. Це свідчить про необхідність інтеграції ризик-менеджменту у стратегічну систему управління підприємством.

В умовах глобальної нестабільності суттєво змінюється природа ризиків. Якщо раніше більшість загроз мали локальний або галузевий характер, то сьогодні ризики характеризуються високим рівнем взаємозалежності та масштабності. Пандемічні обмеження, військові конфлікти, нестабільність валютних ринків та порушення міжнародної торгівлі можуть одночасно впливати на всі сфери діяльності підприємства. У

таких умовах ефективне антикризове управління повинно враховувати комплексність ризиків та базуватися на принципах гнучкості, адаптивності та стратегічної орієнтації.

Особливої актуальності набуває використання ризик-орієнтованого підходу до управління підприємством. Його сутність полягає у формуванні системи управлінських рішень, спрямованих на прогнозування кризових явищ, оцінювання ймовірності виникнення ризиків та визначення механізмів їх мінімізації. У сучасних умовах ризик-менеджмент стає важливим елементом стратегічного планування, оскільки дозволяє підприємству забезпечити стабільність розвитку та знизити негативний вплив зовнішніх і внутрішніх загроз. Одним із ключових напрямів підвищення ефективності антикризового управління є впровадження цифрових технологій та сучасних інформаційно-аналітичних систем. Використання інструментів штучного інтелекту, великих масивів даних, автоматизованих систем моніторингу та економіко-математичного моделювання дозволяє підприємствам оперативніше аналізувати зміни ринкового середовища та прогнозувати можливі кризові ситуації. Це забезпечує можливість швидкого прийняття управлінських рішень і формування ефективних стратегій антикризового реагування.

У сучасній практиці господарювання особливе значення має стратегічна стійкість підприємства. Її формування передбачає здатність підприємства підтримувати ефективність діяльності навіть в умовах значної нестабільності зовнішнього середовища. Антикризове управління ризиками у цьому контексті виступає основою забезпечення економічної безпеки підприємства та формування його довгострокових конкурентних переваг. Підприємства, які впроваджують сучасні системи ризик-менеджменту, мають вищий рівень адаптивності до кризових змін, здатні ефективніше використовувати ресурси та забезпечувати стабільність фінансових результатів. Важливим елементом антикризового управління є формування стратегічних резервів підприємства. Йдеться не лише про фінансові ресурси, але й про кадровий потенціал, інформаційне забезпечення, технологічні можливості та інноваційний розвиток. Саме наявність стратегічних резервів дозволяє підприємству оперативно реагувати на кризові явища та забезпечувати безперервність бізнес-процесів. Стратегічне антикризове управління повинно бути спрямоване на формування механізмів довгострокового розвитку підприємства навіть за умов високого рівня ризику [2].

Слід зазначити, що ефективність антикризового управління значною мірою залежить від рівня професійної підготовки управлінського персоналу. У сучасних умовах керівники підприємств повинні володіти навичками стратегічного аналізу, кризового прогнозування, оцінювання ризиків та прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності. Водночас

важливим є формування корпоративної культури ризик-менеджменту, яка забезпечує готовність персоналу до адаптації та швидкого реагування на кризові ситуації.

Суттєвий вплив на ефективність антикризового управління має інноваційний розвиток підприємства. Інновації дозволяють підвищити рівень конкурентоспроможності, оптимізувати витрати, вдосконалити виробничі процеси та забезпечити ефективніше використання ресурсів. Саме тому сучасні підприємства повинні інтегрувати інноваційні технології у систему антикризового управління, використовуючи цифрові платформи, автоматизовані системи управління та інструменти прогнозової аналітики.

В умовах глобальної нестабільності важливого значення набуває також забезпечення фінансової стійкості підприємств. Фінансова нестабільність може стати причиною втрати платоспроможності, скорочення інвестиційної активності та погіршення конкурентних позицій підприємства. У зв'язку з цим антикризове управління повинно включати механізми фінансового моніторингу, оцінювання ліквідності, прогнозування грошових потоків та оптимізації структури капіталу. Застосування сучасних методів фінансового аналізу дозволяє своєчасно виявляти кризові тенденції та забезпечувати стабільність функціонування підприємства.

Таким чином, антикризове управління ризиками в сучасних умовах виступає стратегічним інструментом забезпечення сталого розвитку підприємств. Його ефективність визначається здатністю підприємства інтегрувати ризик-менеджмент у систему стратегічного управління, використовувати інноваційні технології, формувати адаптивні механізми реагування та забезпечувати економічну безпеку в умовах нестабільного глобального середовища. Сучасні підприємства повинні орієнтуватися не лише на подолання наслідків криз, але й на створення передумов для довгострокового розвитку, зміцнення конкурентних позицій та підвищення рівня стійкості до зовнішніх і внутрішніх ризиків. Саме комплексний підхід до антикризового управління дозволяє забезпечити ефективне функціонування підприємств у період глобальних трансформацій та економічної нестабільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ткаченко А. М., Мельничук А. К. Антикризове управління підприємством. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2013. № 5. С. 5–11.
2. Ткаченко А. М., Силенко С. А. Вплив антикризового управління на формування стратегії розвитку промислового підприємства: монографія. Запоріжжя: ЗНТУ, 2019. 300 с.